

CULTURÀLIA

Número 8

CENTRE CULTURAL DE TÀRREGA

Abril 1999

sumari

2 • Opinió
Josep M. Gavin Barceló
per *Maurici Graus*

3 • 4 • 5 • Entrevista a
Josep Borrell
per *Jaume Espinagosa*

6 • 7 • Centenari
Ramon Maria Roca Sastre
per *Joan Bernà*

8 • Mirades i percepcions
La primavera del disseny també
a Tàrraga. I per què no?
per *Ermengol Puig i Tàpies*

9 • El trist destí de Salieri
per *Jaume Oliveres Gou*

Notícies de la Biblioteca
per *Carme Asensio*

10 • Arqueologia a l'Urgell
per *Oriol Saula Briansó*

11 • El plaer de la lectura
per *Noèlia Lardiez Farrés*

12 • XI Concurs de grups de
teatre Ciutat de Tàrraga
Les cinc estrelles
per *Carles Domingo*

Criatures, de T de teatre
per *Miquel Millà*

13 • Cara a Cara
"Celebración" de Thomas Vinterberg
per *J. B. Solé i Francesc Gasull*

14 • Jocs tradicionals
per *Francesca Bardají*

Les tertúlies del centre cultural

Comissió de suport al canal
Segarra-Garrigues

15 • El centre cultural:
Excursions

16 • Agenda • Humor

CENTENARI RAMON MARIA ROCA SASTRE

ARQUEOLOGIA A L'URGELL

Entrevista a

JOSEP BORRELL,
DIRECTOR DE L'INSTITUT
D'ESTUDIS ILERDENCs

Aquesta edició de CULTURÀLIA ha estat patrocinada per:

SUPERMERCATS
ALDI

JOSEP M. GAVIN BARCELÓ

Famós col·leccionista de col·leccions

En el pintoresc i residencial poble de Valldoreix, del municipi de Sant Cugat del Vallès, hi viu un dels personatges més extraordinaris i populars que es coneixen en l'àmpli i divers món del col·leccionisme espanyol.

Figuren en el seu particular arxiu documental gairebé dos milions de peces, degudament classificades segons el seu original sistema que, per ser d'aplicació molt pràctica i funcional, al marge dels sistemes informatitzats, ha estat copiat pels arxius oficials del Vaticà, la qual cosa, per si mateixa, ja justifica la importància i consideració del treball que porta a terme el senyor Gavin, iniciat des de la seva joventesa i està actualment com a reconegut figurant en la Gran Enciclopèdia Catalana i premiat amb la distingida Creu de Sant Jordi, de la Generalitat de Catalunya i també acreditat per la Unesco com a primer col·leccionista documental, particular, d'Europa.

Amb 69 anys d'edat i ple d'energia i vitalitat, és home molt generós a l'hora de donar a conèixer el seu voluminós arxiu i a facilitar tota mena d'explicacions a les persones interessades pel col·leccionisme, rebent, així, contínues visites programades que, com nosaltres, en visita familiar de fa un parell de mesos, vam gaudir de la seva amena i ocurrent oratòria per espai de gairebé tres hores, que ens van semblar realment curtes.

Encara que el senyor Gavin compta amb la col·laboració d'una trentena d'amics de la mateixa població, la seva tasca organitzadora i de distribució dels continus treballs i peces que li arriben és veritablement admirable, i molt exemplar i meritòria si el destí final de la totalitat de les seves documentacions són donades, quan ell falti, a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

Podríem qualificar de gegantesca la principal obra que deixa feta aquest excepcional col·leccionista, com va ser en anys passats la realització completa del cens, característiques i fotografies que ell mateix ha fet de totes les catedrals, monestirs, esglésies i ermites de totes les capitals, ciutats, pobles i poblets de tot l'Estat espanyol, sense excepcions, a més dels oratoris particulars que es coneixen de cases tradicionals catalanes, tots ells editats en una col·lecció de llibres inèdits.

Per aquest motiu el considerem un dels poquíssims mortals que poden enorgullir-se de conèixer a bastament totes les poblacions visitades, sobretot de Catalunya, donant tota mena de dades.

Seria gairebé inacabable fer una relació exhaustiva, per apartats, de totes les documentacions que formen part de l'Arxiu Gavin, però volem destacar, com a mostra, entre altres, les col·leccions d'unes 280.000 postals i diapositives de tot el món, 370.000 felicitacions de Nadal, més de 40.000 estampes monogràfiques dedicades a Sant Josep, àlbums de reportatges de viatges a més de 70 països de tot el món i no acabaríem de comptar.

Pel seu interès cultural i de divulgació que ofereix el treball impagable i experiències turístiques d'aquest excepcional i admirat col·leccionista, ens permetem recomanar a la Regidoria de Cultura del nostre Ajuntament, a través del Centre Cultural, la celebració d'una conferència il·lustrada del senyor Gavin, com moltes altres que amb gran èxit s'estan fent per tot el territori català i diferents províncies de l'Estat, on està constantment sol·licitat.

Maurici Graus

REVISTA CULTURÀLIA · Núm. 8 abril 1999

Direcció: Pep Vall

Consell de redacció: Joan Bernà, Jaume Espinagosa, Carles Domingo, Francesc Gasull, Teresa Garcia, Gener Gonzalvo, Josep M. Ricart · Col·laboradors: Carme Asensio, Maurici Graus, Noèlia Lardiez, J. B. Solé, Ermengol Puig, Francesca Bardaji, Oriol Saula, Miquel Millà.

Edició: Centre Cultural de Tàrraga, C. de les Piques, 1 25300 Tàrraga

Disseny i realització: Central de Disseny Tàrraga SL

Els articles publicats a *Culturàlia* només reflecteixen el parer de qui els signa. El Consell de redacció de la revista es reserva el dret de publicar o no les cartes adreçades al director i de resumir-ne els continguts.

Dipòsit legal: L-1528 /98

Entrevista a

JOSEP BORRELL,

DIRECTOR DE L'INSTITUT D'ESTUDIS ILERDENCs

per Jaume Espinagosa Marsà

Josep Borrell, director de l'Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida, és una de les personalitats amb més pes específic dins el món cultural de les comarques lleidatanes des de ja fa una bona colla d'anys. Personalment es defineix, essencialment, com a "poeta" o bé com a "poeta aventurer". La seva creativitat poètica la trobem reflectida en els quatre llibres editats: *Tir al blanc*, *Un adulat desig*, *Rambla de tardor* i *Molinet de vent*. Columnista habitual del diari *Segre*. Nogensmenys, la seva trajectòria dins el món cultural la marquen també la direcció d'*Omnium Cultural* a Lleida i l'actual direcció de l'IEI.

Val a dir, que Josep Borrell ha tingut un estret lligam amb Tàrraga a causa de la seva feina d'inspector d'ensenyament de diversos centres escolars de la nostra ciutat. A més a més, de col·laborar en projectes de l'arxiu i museu comarcals.

El mes en què Catalunya celebra anualment la gran festa popular del llibre i la rosa, la Diada de Sant Jordi, *Culturàlia* ha entrevistat l'escriptor Josep Borrell.

Com es veu el panorama cultural de les comarques lleidatanes des de la privilegiada talaia de l'IEI?

Bé, jo dic que a les nostres comarques hi ha molta activitat, hi ha moltes persones que treballen, hi ha un nivell d'infraestructures bastant important, arreu hi ha un grup de gent i d'institucions que programen activitats i que creen polítiques culturals. Una altra cosa és que això s'hagi de baremar segons uns ítems de qualitat, unes ràtios de públic, una sèrie d'estàndards. Podríem entrar en exemples concrets. Moltes de les coses que es realitzen estan més en funció del ressò mediàtic que se'n fa que no pas per la importància intrínseca de l'acte. Jo diria que una de les actuacions que destaca més els últims anys és la relacionada amb la recuperació d'identitats, gairebé a tot arreu s'ha treballat en la recuperació del patrimoni de la història comuna i de la història que connecta amb el conjunt del país. Tot això esmentat de manera molt genèrica.

Fem una mica més d'incidència en la qüestió de les identitats. És innegable l'evolució i el progrés cultural de la ciutat de Lleida, en els darrers anys. Ara bé, des de la nostra posició, a la ciutat de Tàrraga, pensem que Lleida no acaba d'exercir d'una manera decidida de capital cultural de les terres de Ponent?

Bé, jo penso, ho he dit en algun altre fòrum, justament en el moment en què Lleida podia començar a exercir com a capital de Ponent i de l'occident català, és el moment en què apareixen altres capitalitats en el territori, capitalitats me-

nors. I aleshores d'alguna manera la capital queda diluïda en el marc d'aquests altres focus. Crec que és millor això altre, és a dir, en la mesura que Tàrraga sigui important, Mollerussa ho sigui, Solsona, Cervera, Sort o Esterri, el Pont de Suert, Vielha o Balaguer, evidentment, ho serà també Lleida. Aquesta és la dinàmica que ha faltat en aquest territori. Un territori agomolat, durant molts anys, entorn d'una ciutat provincial amb tot el que representava l'oficialitat, en el seu moment franquista a més no poder. A més, hi ha hagut un despoblament al seu voltant i més enllà que pràcticament no tenia cap protecció. Tàrraga o Cervera feien més cas de Barcelona que no de Lleida i així podríem anar mirant a la resta, i a l'altre costat, feien més cas de Saragossa que no de Lleida. De manera que, en el moment que aquestes petites ciutats creen una sèrie d'accions i s'associen les persones per a fer activitats i naixen projectes, això també produeix un impacte sobre la ciutat de Lleida, sobretot quan es crea la Universitat, quan es fa l'auditori, quan es consoliden els ensenyaments artístics (plàstics i musicals). Aquest és un fenomen recíproc, però, Lleida en aquest sentit encara no ha estat capaç de fer una revista d'informació general que sigui el setmanari que aglutini allò que són les revistes locals i comarcals. I per tant que tingui aquest abast supracomarcal i que interressi tothom, això és un dèficit és veritat, no?. Jo penso que en la mesura, analitzat demogràficament, que el nostre territori es passi dels dos-cents cinquanta mil habitants als més de tres-cents cinquanta mil repartits en algunes capitalitats estratègicament situades, jo penso que la mateixa Lleida se'n beneficiarà, perquè el flux de persones, d'idees i d'intercanvis serà molt major.

Continua essent la zona de la plana de Lleida [el pla del Segrià i la plana d'Urgell] la gran desconeguda, tant a nivell cultural com turístic, arreu de Catalunya? Encara darrerament intel·lectuals de les nostres terres se'n planyen.

Be, se'n planyen, però haurien d'apreciar, per exemple, que a Tàrrrega hi ha un festival de teatre independent, un arxiu, un museu, una sèrie d'infraestructures que generen uns productes culturals tan importants com la mateixa URTX, aquest plany moltes vegades és fruit de la ignorància. A més a més, hi ha una ruta constituïda dels castells o dels monestirs del cister i per una altra banda hi ha la mateixa UNED a Cervera o jo què sé, hi ha un munt d'històries, el que passa és que moltes vegades ens falta el ressò de l'altaveu que són els diaris i la gent que han d'informar. Jo diria que aquest és el gran dèficit nostre. Amb tot, l'associació de castells ho ha fet bé, ha sabut aprofitar un interès comercial, un interès particular, un d'historicoartístic o més altruista per a potenciar uns elements que són patrimonials i convertir-los en objecte turístic i per tant objecte d'intercanvi cultural. Moltes vegades, encara ens falta a la població mateixa una mica d'autoestima. Encara trobaríem molts ciutadans de Lleida o de Tàrrrega que no han anat a la Seu Vella o no coneixen la Verge Blanca, clar això és greu perquè si no es coneixen les coses no es poden apreciar, no hi ha interès, no hi ha propaganda. Jo penso que el principal destinatari de les activitats culturals són els propis conciutadans, això és inqüestionable. La primera generació només té una curiositat, la segona ja incorpora la cultura a la pròpia vivència. Això s'ha de notar i s'ha notat. Dels anys de la democràcia, potser només durant deu anys s'han pogut fer coses seriosament (caldrà fer una anàlisi, no sé si s'ha fet, de quants diners s'han destinat a cultura durant aquests anys i veure realment quin increment hi ha hagut d'inversió en l'ampli ventall de la cultura. Jo crec que ha estat un augment bastant espectacular perquè en la mesura que s'han pogut subsanar els problemes de clavegueram, d'enllumenat, de carrers, d'urbanització i en general les primeres necessitats s'han pogut cobrir, els últims cinc, sis o set anys, s'han pogut fer coses en l'àmbit cultural. Ara cal que la població vagi prenent consciència d'aquest fet. Una altra cosa, avui dia està superdemostrat, qualsevol inversió que es faci en cultura repercuteix en l'economia global de la vila o ciutat. Només cal parlar de la Fira de Teatre al Carrer de Tàrrrega, o bé de l'impacte que representa per a la comarca del Pallars Sobirà que no es faci el festival de rock d'Escalarre que deixa tres-cents milions de pessetes en una zona de sis mil habitants. S'ha fet molt, falta encara possiblement el més important que és cert que la gent prenguem consciència i integrem la cultura a les nostres vides, de manera que cadascun de nosaltres parlem del que tenim i n'estiguem orgullosos i evidentment això es nota en tot. Jo penso que falta aquest factor de més autoestima i malauradament una ignorància supina per part de molta gent que hauria de saber tot allò que es fa arreu i el seu valor.

Passem del pla més genèric a un enfocament més

personal. Josep Borrell, articulista; Josep Borrell, poeta; Josep Borrell, docent; Josep Borrell, gestor cultural; Josep Borrell, home de lletres...

Home, a mi m'agrada això del poliedric, són moltes coses que es toquen i que són aspectes possiblement d'una mateixa personalitat. A mi m'hauria agradat ser una mena de poeta aventurer. Amb tot penso que en el fons tant la docència com la gestió, en aquest cas, o després la supervisió, perquè sóc del cos d'inspectors d'ensenyament, d'alguna manera m'han donat una capacitat d'anàlisi de la realitat potser des de diferents òptiques que una complementa a l'altra i per tant tens més instruments després a l'hora de poder fer una apreciació de la realitat o d'algunes realitats. I jo estic content d'haver pogut viure aquests diversos camps els quals m'han permès guanyar la vida i això és molt, tot i que sempre cobres alguna cosa pel fet d'escriure.

Per a Josep Borrell, què és la poesia: un vehicle d'expressió, de reflexió, d'expansió o bé una manifestació del món de les idees?

En primer lloc diria que la poesia és una manera de comunicar-te artísticament on pretens que hi hagi un treball de creació i on fas, també, una certa manipulació de l'instrument de la llengua, però, la finalitat, en el fons en el fons, no és sinó una forma d'autoanàlisi, d'autoexpressió. Una manera de buidar els dimonis, una manera d'entendre's un mateix, una forma d'entendre el que t'envolta, en definitiva és una forma d'expressió i un instrument d'anàlisi.

Com vius el procés d'elaboració d'un llibre de poemes? El penses com un tot o bé surt poema a poema?

Els poemes sempre naixen de circumstàncies, de moments determinats, naixen com una escriptura ràpida i per a evocar sensacions i inquietuds, idees, emocions. Tots aquests escrits els guardo i durant un temps determinat, que sols ésser entre dos o tres anys, trobes que estàs reproduint una sèrie de perifrasis sobre una mateixa situació vital i allò sembla que constitueix un discurs sobre una mateixa situació. Tot és en brut, fins que arriba el moment en què no escrius o deixes d'escriure sobre aquells temes i tens la sensació que s'ha esgotat alguna cosa. És en aquest precís instant quan agafo la carpeta amb els molts o pocs papers, els poso damunt de la taula i començo a rellegir-ho tot, n'estripo i agafo els que poden dir alguna cosa i aleshores és quan comença el procés d'elaboració final per a donar-hi coherència i que tot tingui un cert lligam per a fer-ne un llibre.

Els escriptors lleidatans teniu sensació de perifèrics dins l'àmbit literari català?

Bé, s'ha perdut bastant, en alguns casos, diria que el fet de guanyar diversos premis tant a Barcelona com a València ha

fet que l'obra sortís publicada en editorials de gran mercat, això ha anat fent que d'alguna manera es perdés aquest sentit de província o de perifèric, d'allunyat. Tot i així, jo no descarto que hi hagi algun element que pugui anomenar-se a un seguit de persones vinculades a un territori, escriptors de ponent. Ja sé que això és polèmic, jo sempre he defensat que les marques es posen per a crear una expectativa i per ocupar un espai dintre del que diríem el màrqueting i dins de la història de la literatura o de l'art. Hi ha una sèrie de característiques que són inventades probablement, però, n'hi ha unes altres que no tenen més transcendència que la de pertà-

nyer o haver viscut en un indret concret, i n'hi ha unes altres que poden identificar una manera d'escriure, relacionades amb un territori, amb un tipus de gent, amb una manera de viure i d'entendre algunes coses. I aleshores en aquest sentit, allò que havíem qualificat com a escriptors de ponent ha començat a interessar, pensem en el més emblemàtic, Pep Coll, sobretot pensant en aquesta literatura el tema de la qual ha estat el món mític i popular dels Pirineus. Ha convertit aquesta matèria literària en una matèria universal, els seus llibres es llegeixen tant aquí com allà, d'alguna forma s'ha incorporat aquesta manera més peculiar d'introduir elements a la literatura, entre els lectors d'arreu. Això també ho fa el mitjà en el qual publiquem l'obra i evidentment, si al darrere o al davant hi ha un premi. Tanmateix, en aquests darrers anys aquesta incidència s'ha notat més en la bona prosa i el fet de tenir l'editor Pagès a Lleida, una editorial que ha anat prenent espais dins l'àmbit català.

Lligant-ho amb el que acabes de dir, valora'ns el que significa per a les terres de Lleida l'existència d'una editorial com Pagès editors?

Pagès el que ha fet és un gran treball de normalització del món del llibre a les nostres terres. Ens ha fet una mica iguals als altres, en ha fet sortir del "guetto", de la perifèria, o millor dit, ha integrat la perifèria en el conjunt. Pagès, per damunt d'altres editors, s'ha convertit en el quart o cinquè editor de Catalunya, hem de pensar però, que hi ha els grans grups, fins i tot, lluitant contra els grans, Pagès editors s'ha situat en un espai molt digne. A més a més, hi ha el fet de les seves col·leccions per a la gent que en un moment determinat podríem dir que publicàvem fora dels circuits més comercials i per tant fora de l'abast de la crítica més o menys oficial del

Inauguració de l'exposició "3 Trajectories i 1 Coincidència", patrocinada per l'Institut d'Estudis Ilerdencs. Sales d'exposicions temporals del Museu Comarcal de l'Urgell. 16 de gener de 1999. A la imatge veiem Josep Borrell, al centre, i a l'esquerra del regidor de Cultura, Joan Lluís Tous.
(Fotografia: Oriol Saula. Museu Comarcal de l'Urgell - Tàrraga)

diari *Avui* o de la capelleta d'aquest diari o de qualsevol altra capelleta, tant se val, en definitiva quedàvem al marge de no sé què, i en conseqüència passà allò de què l'imaginari respecte de la literatura de ponent, era un imaginari que va fer dir a aquell desgràcia, que escrivíem sobre vaques. Vull dir que el fet que al darrere hi hagi una empresa que situi bé, dins un mercat general, un llibre d'una temàtica o procedència determinada, això sol ja trenca qualsevol esquema. Aquest fet se li ha d'agrair a Pagès, evidentment.

Fa poques setmanes, en una entrevista al diari *Avui*, Miquel de Palol pràcticament sentenciava a la literatura catalana, deia que "estava a les últimes". Tu com ho veus?

La literatura no està acabada. La literatura com l'art tenen moments de glòria, d'esplendor, moments més bons o de més dolents, parlant en general. De la literatura contemporània encara no tenim suficient perspectiva. El que sí podem dir és que l'art d'aquests últims anys del segle sí que és una pura repetició d'esquemes i que en el fons se salvaran molt poques coses. Jo no penso en aquest com diu Braudillard que quan l'art l'únic que fa es mirar-se a el melic i que un no sap que observar, és una mica la fi de l'art, és la fi de la cultura, és la fi del món. Jo no crec en això, jo crec que hi ha temporades més creatives i temporades menys inspirades. Penso que Miquel de Palol és més bon poeta que narrador, el seu imaginari és un imaginari poètic, no és un imaginari novel·lístic. Personalment crec que hi ha novel·listes que per si sols poden salvar una literatura, i estic pensant, no tant en un Montcada, sinó en un Jaume Cabré.

RAMON MARIA ROCA SASTRE

"L'edat d'or va ser la primera, quan no s'imposava l'autoritat, i la fe i el bé sense lleis produïa... sense la rella al damunt ni cap aixada ferint-la dava espontàniament els seus productes la terra..."

L'obra mestra del poeta romà Ovidi, *Les Metamorfosis*, situa una mítica edat d'or com el primer estadi de la humanitat, un pont entre els atzars dels déus i les successives lluites entre els homes. La llei i l'autoritat, el treball i el neguit esdevindrien fatalitats posteriors a les quals caldria adaptar-s'hi, cadascú amb la seva pròpia traça. Que la vida no és un passeig on els fruits es regalen i que els problemes de tot ordre no s'ofereixen a l'individu per sofrir-los sinó per resoldre'ls ha estat un principi que ha il·luminat, al llarg de la història, tota persona que ha realitzat el seu temps amb un saldo favorable a la comunitat, tot oferint fins allà on ha estat capaç la generositat del seu esforç, de la seva ciència. Aquesta solidaritat que qualla en progrés material i moral, pren un relleu insospitat en figures que només es produeixen cada cinquanta o cent anys. Roca-Sastre n'és una.

Ramon Maria Roca Sastre va néixer a Tàrrrega el dia 1 de gener de 1899, al número quatre del carrer del Carme, de pare guissonenc i mare targarina. Als dos anys, la família es traslladà a Guissona i visqué al carrer de la Font, en una casa l'interior de la qual amaga, avui encara, un tros de l'antiga muralla romana de la històrica lesso, significativa sincronia per a qui havia de ser profund coneixedor del Dret Romà. El seu pare era un petit propietari rural i la seva mare regentava una merceria al mateix carrer de la Font. Roca es formà sota el guiatge dels "Hermanos" de la Salle de Guissona, enmig de llibres i llibres, esbossos de pintures i lliçons de piano, i amb una gens dissimulada falta d'inclinació cap a la botiga familiar, poc donat tampoc, més endavant, a la professió d'apotecari que el seu pare li pretenia. De ben jove desenvolupà una intensa vocació pel Dret, que es mantingué voraç al llarg de tots els seus dies. Es llicencià en Dret a la Universitat de Barcelona, tot compaginant la carrera amb la preparació d'oposicions a Registrador de la Propietat. De tarannà nerviós, bellugadís, les cròniques contenen que assimi-

lava amb més profit els temes que estudiava com més voltes i voltes donava a la terrassa de casa seva, intacta encara a hores d'ara, gastades i ennegrides les rajoles per les passes antigues de l'estudiant i opositor.

L'any 1923 aprovà les oposicions a Registrador i no prengué possessió de la seva primera plaça, Belchite, fins a l'any 1924, en què compleix l'edat mínima reglamentària de 25 anys. Casat amb la senyora Montserrat Muncunill i Palet, nada a Terrassa i afillada a cal "Foguet" de Granyena de Segarra, és registrador a Sort on, estimulat per la seva curiositat jurídica, aprofundeix en la institució coneguda com "heretament fiduciari del Pallars Sobirà". En una conferència pronunciada l'any 1933 a l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació, transparenta la simbiosi que sentia interiorment entre les lleis i la societat civil: *"Jo també, aquest vespre, comptant amb la vostra benevolença, davallaré des del Pallars Sobirà carregat amb el fust o rama encesa de l'heretament fiduciari, a aquesta plaça de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, d'aquesta ciutat, cap i casal de la nostra terra, per tal d'atiar i remoure la*

Esbarjo familiar a Granyena, 1940.

Nomenament Doctor "Honoris Causa", 1972.

gran foguera del patrimoni jurídic de Catalunya". Noves oposicions, notari des del 1932 i jutge des de 1933, ocupa la Notaria de Vilafranca del Penedès, els Jutjats de Montblanc i Cervera i el Registre de Fraga.

És nomenat membre de la Comissió Jurídica Assessora de la Generalitat, i intervé en la redacció de diferents normes, com la Llei de Contractes de Conreu. El 20 d'abril de 1933, el conseller de Justícia i Dret de la Generalitat Republicana, Pere Coromines -pare de l'eminent filòleg Joan Coromines-, en el tràmit parlamentari d'aquella llei manifestà: *"Hem tingut la sort de trobar uns ciutadans, homes il·lustres en l'estudi del Dret, que han tractat aquesta qüestió amb una imparcialitat i una profunditat de coneixements que jo crec que poques vegades s'ha produït en el nostre país, i sobretot la de poder utilitzar el saber, l'experiència i l'esperit de rectitud d'un home que tots nosaltres hem de recordar: el ponent Ramon Maria Roca i Sastre. Jo em complac en fer aquí el seu elogi, amb més espontaneïtat i imparcialitat, perquè no crec que aquest home hagi fet mai política en el partit al qual pertanyo."*

L'any 1936 guanya les oposicions a Magistrat del Tribunal de Cassació, i actua com a ponent de rellevants sentències sobre Dret Civil Català. La seva dedicació a la magistratura fou, doncs, contemporània de la Guerra Civil. Acabada la contesa, adopta com molts altres catalans una actitud de resignació, que només trenca la concentració que projecta en la seva obra jurídica. Passat un breu temps com a advocat, és registrador de Gandesa fins que l'any 1944 guanya unes noves oposicions notariales, amb el número u. Aconsegueix la plaça de Barcelona i s'instal·la al Passeig de Gràcia, a la Pedrera de Gaudí, on per la seva sensibilitat artística s'hi sent especialment còmode i integrat. Simultaneja l'exercici de notari amb l'elaboració de la seva obra més coneguda, el completíssim "Dret Hipotecari", que té un to clarament re-

novador, i que ha estat continuada dignament pel seu fill Lluís Roca-Sastre Muncunill, també notari. Amb altres destacats juristes ponentins (Faus, Maluquer, Porcioles i Condomines) elabora la Compilació de Dret Civil de Catalunya, publicada el 1960.

Considerat el primer jurista català del segle XX, mor el 1979, sota una estela plena de distincions i mèrits, en què no falta el nomenament de fill predilecte de la ciutat de Tàrraga, el 1976. Ell, però, pràctic i sorneguer, realista i liberal, en deu haver fet prou en haver passat l'examen de les tres frases romanes: *"honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere"*. I és que, en realitat, qui definia el Dret com la major poesia de la vida, visqué més proper a la civilitat de la prosa de "La pell de brau" que no pas a la utopia dels clàssics, raó per la qual entenc que els versos que més li escauen són els del purista de la literatura, sotmès a prova com a passant de la notaria del seu pare, Salvador Espriu:

En la llei i en el pacte que sempre guardaràs,
en la duresa del diàleg amb els qui et són iguals
edifica el lent temple del teu treball,
alça la nova casa en el solar
que designes amb el nom de llibertat

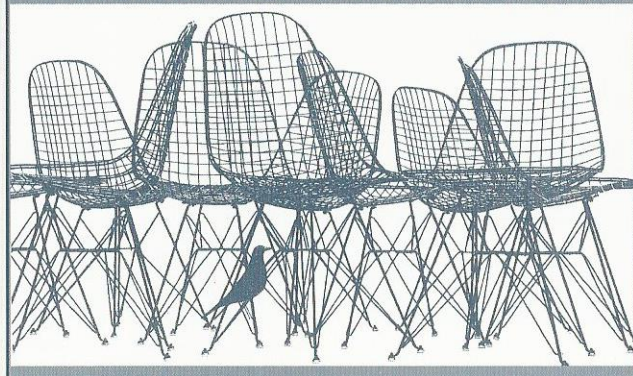
Joan Bernà
membre de la Comissió Homenatge Centenari Roca Sastre, organitzadora de la Jornada d'Homenatge prevista per al dia 8 de maig de 1999

L'agraïment envelleix ràpidament. Aristòtil.

MIRADES I PERCEPCIONS

LA PRIMAVERA DEL DISSENY TAMBÉ A TÀRREGA. I PER QUÈ NO?

Ermengol Puig i Tàpies

Aquesta col·laboració l'escric la vigília de Sant Josep, dia que oficialment s'inicia a Barcelona i a altres localitats catalanes la cinquena edició de la PRIMAVERA del DISSENY, esdeveniment bianual que des de 1991 promou i aglutina tot tipus d'accions que es relacionen amb les diferents vessants del disseny. Fins al juny, i amb la finalitat de donar a conèixer quin és l'estat actual d'aquesta «moderna» activitat creativa i quines tendències presenta, es duran a terme un gran nombre d'exposicions, de fòrums i d'actes divulgatius.

Per poc que ens hi fixem veurem que la creació d'objectes i de formes, que no existeixen a la natura, ha estat una de les constants que ha acompanyat l'evolució i el progrés de les persones. El disseny, paraula innovadora però de pràctica ancestral, conté un fort component social. És una qüestió que afecta a tothom i s'ha demostrat com a determinant en la configuració de l'entorn material en què ens movem i així continuarà en el futur. El disseny no sols capta les aspiracions i les expectatives de la col·lectivitat, que sovint es manifesten de forma molt subliminal, sinó que és capaç d'aportar-hi solucions. Qualsevol cosa «ben» dissenyada –ben pensada– té una utilitat i representa una millora. El disseny, que durant aquest segle ha estat un element dinamitzador i diversificador de la indústria de consum, ha proporcionat inqüestionables conseqüències positives a millorar i a fer més pràctica i confortable la vida quotidiana.

Hi ha persones, en canvi, que el tenen conceput de forma pejorativa. Recriminen als objectes, que ells consideren de disseny, de ser elitistes i caríssims o productes sense cap utilitat ni sentit, propers a les extravagàncies de l'art modern i que transmeten una certa banalitat o els estrafolaris capricis d'un autor-vedette.

El concepte de disseny és força indefinit i se l'accepta de forma oberta sense aparent unitat de criteri. Aquest fet no s'ha de considerar una manca o deficiència sinó més aviat una potencialitat. Al disseny majoritàriament se li demana objectes d'ús, pràctics i de sentit comú. En àmbits més reduïts, però, el que cerquen en el disseny són valors artístics i simbòlics, noves formes de viure la vida i d'entendre la creativitat.

Un cop d'ull sobre la pràctica del disseny a Catalunya, durant els darrers vint anys, ens mostra les diferents valoracions que se li han donat. Quan aquí a casa nostra s'inicià el disseny, ara fa quaranta anys, s'entenia que la seva raó de ser era la de perfeccionar la configuració de les coses útils perquè donin un servei millor i més noble. Però aquells pioners i els seus successors l'anaren idealitzant i arribaren a entendre'l més com un fi que com un mitjà. En la seva lluita i oposició al règim i a la grisa i monòtona forma de vida franquista, amb el disseny pre-

tengueren canviar el país. Al-
gun empresari també compartí aquests ideals.

D'aquests inicis testimonials es passà als anys 80 a l'eufòria i l'entusiasme pel disseny. Entre 1985-87 hi hagué un compromís de moltes empreses amb el nou vocabulari i amb la modernitat que comportava el disseny. Les institucions democràtiques, per la necessitat que tenien d'una nova estètica, foren de les primeres a apostar pel canvi (imat-

ges corporatives, logotips, etc...) En fou consumidor una nova burgesia, jove, entusiasta i progressista, que exigia una estètica més adequada, actualitzada i propera a la que es practicava a Europa. El gran boom del disseny dels vuitanta comptà amb l'extraordinària promoció i popularització que li donaren els mitjans de comunicació. Però els despropòsits que comporta tota eufòria generaren també una mena de mala imatge de glamour i de banalitat que col·laborà en la tergiversació del producte de disseny.

Aquesta situació irreal s'estavellà amb la crisi d'inicis dels 90. La conseqüència ha estat que les coses es van situant al seu lloc. Avui dia el paper majoritari del disseny s'ha normalitzat, s'ha professionalitzat i s'ha integrat al sistema com una eina més per a produir productes. L'esperit de col·laboració i de treball en equip s'està imposant sobre l'individualisme creatiu de l'artista d'èxit o de moda. Sembla que ja no es cerca el triomf d'unes idees; el que es demana al producte és que estigui en la línia del pragmatisme. Aquest realisme no exclou que s'accepti plenament l'existència d'un disseny més creatiu que vulgui seguir les tendències de la moda o que sigui obra d'artista. El disseny recolzat en la tecnologia i en la cultura no està en retrocés. Si és veritat, tal com diu un estudi de la Unió Europea, que la meitat dels objectes que ens envoltaran el primer decenni del segle XXI encara no existeixen ni s'han concebut, al disseny li queda encara el paper de fer de motor de molts canvis del futur.

Tàrraga és una ciutat que disposa d'una institució pedagògica com l'Escola d'Arts Ondara que compagina l'ensenyament de l'art i del disseny. Qualificades indústries targarines confien en el disseny per afegir valor als seus productes: (mobiliari urbà, material de construcció, productes tèxtils, promocions comercials...). La ciutat compta amb centres i estudis de publicitat i d'activitats complementàries (fotografia, impressió gràfica...). Les institucions culturals i la població en general es mostren prou sensibles a les innovacions estètiques.

Perquè Tàrraga, que culturalment s'ha ben guanyat un nom a nivell de Catalunya, pugui participar directament en properes edicions de la Primavera del Disseny, crec que és tan senzill com que alguna institució, per exemple la Cambra Oficial de Comerç i Indústria o l'Ajuntament, coordini la seva posada en marxa.

"EL TRIST DESTÍ DE SALIERI"

Jaume OLIVERES i GOU

He de confessar que Antonio Salieri (Legnano Veneto, 1750-Viena, 1825) és un dels compositors que més pena em fa. El pobre va ocupar gran part del seu temps a escriure òperes, divertiments vocals, misses, cantates, concerts, simfonies... Tot això per a res, puix que ha acabat passant a la història única-ment com a personatge destructor del genial Mozart. Un implacable autor anglès, Peter Shaffer, en la seva famosa obra "Amadeus" (que bé prou podria titular-se "Salieri", doncs és aquest el veritable protagonista) ens presenta el músic italià com un home sinistre, devorat per una tenaç enveja que li enverina l'ànima.

No dubto pas que l'enveja existís, encara que fou només en el terreny operístic i no tan obsessiva com ens la planteja el dramaturg de Liverpool. De tota manera, l'enveja —sempre insana— és un defecte, no pas un delictes. I un defecte freqüent en tota activitat humana, sigui artística, científica, industrial o esportiva, puix que en cadascun d'aquests camps d'acció es produeix l'encontre entre allò habitual i allò sublim. Aquí pot brollar l'admiració i també, malauradament, la corrupció de l'admiració coneguda popularment amb el nom d'enveja, el pecat sense plaer com algú la va definir.

Sabem que Mozart fou un prodigi inexplicable, una vida extraordinària que s'apagà als 35 anys a causa d'una malaltia que mai no fou diagnosticada amb precisió. Aquest misteri va forjar una obscura llegenda sobre un possible assassinat del músic salzburguès per obra d'algun dels seus rivals; i en el "casting" d'envejós fou escollit Salieri. Funesta rifa.

Segons el meu parer, Mozart va morir de pura genialitat o, dit en unes altres paraules, d'un excés de facultat creadora. En el darrer any de la seva vida va compondre unes trenta obres i totes elles, mestres. Molt insòlit és el cos que pugui resistir aquest intens i frenètic ritme de l'esperit que acull. Evidentment, el cos de Mozart no fou pas un d'ells. L'excels autor va pagar amb la seva vida l'estrany privilegi de poder escriure música amb tanta perfecció com rapidesa.

Pel que fa a Salieri, una cosa m'intriga: com és que aquesta vocació de Caín que tant li atribueixen mai no va manifestar-se en alguns dels seus brillantíssims alumnes com, per exemple, Beethoven, Schubert, o Liszt? Són aquestes coses rares de la vida, com diu la cançó...

NOTÍCIES DE LA BIBLIOTECA

DADES D'INTERÈS

Préstecs mes de març 2.384

Visitants. 4.476

Préstec interbibliotecari 56

Cal remarcar que el nombre de préstecs d'aquest mes ha estat rècord, des que es va inaugurar la Biblioteca al novembre de 1994.

LA BIBLIOTECA VISITA L'ESCOLA

El divendres 26 de març, vam poder gaudir d'una experiència nova a la Biblioteca. La ZER (zona d'escoles rurals) "Riu Ondara", formada pels Centres d'ensenyament infantil i primària "Santa Creu" d'Anglesola, "Sant Roc" de Barbens i "l'Espígal" de Tornabous ens van demanar si podíem participar en la trobada que va ser, aquest cop a Tornabous, amb una activitat d'animació a la lectura. L'activitat dirigida a nens i nenes de 3 a 5 anys va fer-se durant tot el matí; en primer lloc durant la setmana, vam preparar l'activitat a la Biblioteca, es van triar contes, molts d'ells novetats, i vam omplir-ne el **Bagul dels llibres màgics**. Alguns de molt especials per explicar als nens i altres perquè hi juguin i se'ls mirin. Agafant com a centre d'interès el conte "El peix irisat" es van dibuixar en cartolina 50 peixos, i retallar 50 escates lluentes amb cartulina platejada, cada nen podria pintar al seu gust el peix i un cop acabat li posaríem una escata lluenta, igual que el protagonista de ficció.

Ja a l'escola es van fer dos grups de 24 nens cadascun, uns es quedaven amb nosaltres i els altres farien una altra activitat i canviarien després de l'esmorzar; vàrem muntar un aparador amb molts dels contes que contenia el bagul, es van explicar quatre d'ells. L'últim, la història del nostre peixet, i ja acabada es preguntava als nens si ells també volien tenir un peix irisat, el van pintar i un per un van demanar que els donéssim una escata

lluenta. Per fer-ho repetien la frase del conte "peix irisat, peix irisat, dona'm una escata lluenta", tots van tenir el seu peix irisat. Després de realitzar l'activitat amb els grups, els 48 nens, aquest cop junts, van poder tocar, mirar i remenar tots els contes del bagul, semblava que l'hora de dinar no els inquietava i fins a 2/4 de 2 no ens van acomidar, això sí, abans de marxar per agrair-nos la visita, ens van regalar la seva cançó que explica la història d'un altre peix, peixet,... que tots coneixen.

L'experiència per a la Biblioteca ha estat molt positiva i esperem des d'ara repetir-la sempre que els centres hi estiguin interessats. Es molt satisfactori que els nens vinguin a la Biblioteca, però a ells els encanta que de tant en tant nosaltres també els visitem.

NOVETATS

Ficció

L'Illa de l'Holandès / Ferran Torrent

Professor de música / Isabel-Clara Simó

Els Miserables / Victor Hugo

La Batalla de Kadesh / Christian Jacq

La gent de Smiley / John le Carré

Fuerteventura / Alberto Vázquez-Figueroa

No Ficció

La Cuina Sefardita / Robert Sternberg

Lorca-Dalí. El amor que no pudo ser / Ian Gibson

Infantils

Un dia al circ / Natascha Rosenberg

Amb tot el cor / Mercè Escardó i Bas

Bona nit Teddy / Mercè Escardó i Bas

Una tarda amb Joan Oró / Àngels Comella

On és l'osset? / Jane Hissey

ARQUEOLOGIA A L'URGELL

L'Urgell ha estat protagonista durant els darrers mesos d'hivern de quatre intervencions arqueològiques que s'han desenvolupat gairebé de forma simultània en quatre indrets diferents de la comarca. Actualment la realització d'excavacions arqueològiques a l'Urgell, com a la resta de comarques de Catalunya, ha deixat de ser un fet casual i aïllat per esdevenir una pràctica habitual dins de la normalitat. Amb tot no deixa de ser un fet rellevant que, per primer cop a la història de l'Urgell, hagin coincidit tantes excavacions i totes elles d'un gran interès i envergadura.

Una de les actuacions, amb caràcter d'urgència, ha tingut lloc al jaciment ibèric tardà de Missatges de Claravalls, nucli agregat de Tàrraga. Les altres actuacions han tingut lloc a tres castells de la vall del Corb; el castell de Guimerà, el de Ciutadilla i el de Maldà. Aquestes tres actuacions són una prova de l'auge que experimenta des de fa uns anys l'arqueologia medieval. L'excavació d'aquests castells de la comarca tenen com a objectiu aprofundir en el coneixement històric d'aquestes fortaleses i molt especialment recuperar aquests monuments emblemàtics de cara a un ús social.

La intervenció arqueològica al castell de Guimerà ha representat aquest any la darrera campanya que completa tot un seguit d'intervencions que es van iniciar l'any 1990. L'excavació ha estat portada tot aquest temps pel Servei d'Arqueologia de la Fundació Pública Institut d'Estudis Ilerdencs de la Diputació de Lleida amb la col·laboració de l'Ajuntament de Guimerà. L'arqueòleg Josep Medina ha estat el director de les diferents campanyes d'excavació. L'excavació ha posat al descobert les restes dels àmbits que configuren el castell i ha permès veure i datar els diferents moments constructius del castell. També es localitzà l'antic accés al castell des del poble. Aquest any s'han localitzat restes d'època ibèrica per sota dels nivells medievals del castell. L'excavació i restauració de part de les estructures del castell, com és la torre de guaita circular, permetran fer una visita global al poble medieval de Guimerà i al castell que representa l'origen de la població.

Les excavacions dels castells de Maldà i de Ciutadilla són una iniciativa del Consell Comarcal de l'Urgell, amb la direcció tècnica de l'Institut d'Estudis Ilerdencs i la col·laboració del Museu Comarcal de l'Urgell. Les dues excavacions s'emmarquen dins dels Plans d'Ocupació per a aturats del Departament de Treball de la Generalitat. La primera fase d'aquestes intervencions s'inicià a mitjan mes de desembre i acabà a finals de març. Les dues intervencions tenen com a objectiu aprofundir en el coneixement dels dos castells i recuperar els diferents espais de les fortaleses de cara a futures restauracions dels conjunts monumentals.

En el cas de Maldà la direcció tècnica ha estat portada per la persona de Manel Salas, que ha comptat amb un equip de cinc treballadors. L'actuació d'aquesta primera fase s'ha centrat en la gran sala d'estil gòtic tardà de l'ala nord del castell. També s'ha actuat de forma puntual en d'altres àmbits del monument on s'ha tret la vegetació i part de la runa acumulada en èpoques recents. Sense entrar en detalls, que tractarem en futurs articles dedicats a cada intervenció, hem de dir que l'excavació ha aportat informació de gran interès pel que fa a la cronologia de la sala excavada, més tardana del que es creia en un principi, així com de la manera com fou construïda. Les futures campanyes previstes aportaran noves dades per al coneixement d'aquest bé cultural.

L'excavació del castell de Ciutadilla ha estat dirigida per l'arqueòloga Sònia Pascual, al capdavant d'un equip format per cinc treballadors. Aquesta campanya té un precedent en un camp de treball de joventut realitzat l'any 1996 promogut pel Consell Comarcal de l'Urgell i sota la direcció tècnica de l'Institut d'Estudis Ilerdencs. L'actuació s'emmarca dins d'un projecte de recuperació i restauració del castell i, en aquesta primera fase, de la seva torre d'homenatge. En aquesta intervenció s'ha actuat a la zona de sota l'esmentada torre i àmbits annexos, així com la capella, el pati d'armes i part del fossar. Paral·lelament s'ha iniciat la restauració de la torre i la construcció d'una passarel·la que possibiliti arribar a la porta de la torre que hi ha al primer pis.

No cal dir que en aquests tres mesos i escaig l'aspecte interior dels castells de Maldà i de Ciutadilla ha canviat de forma notòria, fet que permet apreciar les múltiples possibilitats que poden tenir aquests monuments de cara a futurs aprofitaments socioculturals.

L'excavació de les sitges iberoromanes de Missatges del terme de Claravalls s'inicià amb caràcter d'urgència a principis del mes de desembre i ha finalitzat a principis del mes d'abril. L'excavació ha estat costejada en part pel Servei d'Arqueologia de la Generalitat, que a través de l'empresa d'arqueologia Pròleg DPC SL ha finançat els treballadors, i en part pel Museu Comarcal de l'Urgell de Tàrraga que n'ha assumit la direcció en la persona d'Oriol Saula i ha assumit una part de les despeses de personal i de material fotogràfic i tècnic. Han participat en l'excavació el doctor Ignasi Garcés, professor de la Universitat de Barcelona i especialista en el món ibèric tardà, així com col·laboradors habituals del museu i estudiants d'història de Tàrraga i Bellpuig. L'any 1996 ja s'excavaren dues sitges del jaciment. Durant la darrera campanya s'han localitzat 9 sitges més datades entre mitjan segle II a C. i la primera meitat del segle I a C. Les sitges excavades al terreny natural

Excavacions al castell de Maldà. Sala gòtica. Desembre de 1998. Fotografia: Oriol Saula

eren construïdes inicialment per emmagatzemar gra, però un cop havien perdut el seu ús inicial eren reomplertes de terra i deixalles. La informació extreta d'aquesta excavació serà de gran vàlua per conèixer millor la cultura ibèrica en el seu període més tardà i el seu pas cap a la romanització. Bona part dels materials podran ser restaurats i es podrà ampliar el contingut de la Sala d'Arqueologia del museu.

Hem de dir que l'excavació de Missatges ha comptat amb el valuós suport del propietari dels terrenys, que ha donat tota mena de facilitats als treballs d'arqueologia. L'Ajuntament de Tàrraga ha donat el seu vistiplau i ple suport perquè el museu assumís la direcció dels treballs, ja que el món ibèric és una de les línies d'investigació del museu. En l'excavació dels castells de Guimerà, Maldà i de Ciutadilla els ajuntaments de les respectives localitats també han abocat el seu suport i han col·laborat en nombrosos aspectes en la gestació i en el desenvolupament de les excavacions. En el cas més concret dels castells de Maldà i de Ciutadilla les negociacions dels Patronats dels dos castells amb els antics propietaris (i membres dels Patronats) han possibilitat, en cedir els castells a l'administració, que es poguessin engegar projectes globals de recuperació dels monuments amb la possibilitat de cercar espònsors i d'altres vies de finançament que altrament no eren possibles. De mica en mica la població de l'Urgell té més consciència de la importància del seu patrimoni arqueològic i monumental i

veu com és possible, amb l'esforç de tots, tirar endavant projectes de gran envergadura com la recuperació dels castells i la pràctica d'excavacions arqueològiques en finques urbanes o bé terres de cultiu sense que el propietari n'hagi de sortir forçosament perjudicat. Només cal una mica de paciència i comprensió per part del propietari d'un jaciment i una bona planificació i agilitat per part de l'administració. El que abans podia ser un somni inabastable ara comença a ser possible. Amb tot només hem fet que acabar d'arribar a una situació que en altres països és de plena normalitat des de fa molts anys.

Oriol Saula i Briansó

Arqueòleg i conservador del Museu Comarcal de l'Urgell-Tàrraga

Procés d'excavació de les sitges ibero-romanes de Missatges, Claravalls. Gener de 1999.
Fotografia: Oriol Saula

EL PLAER DE LA LECTURA

Noèlia Lardíez Farrés

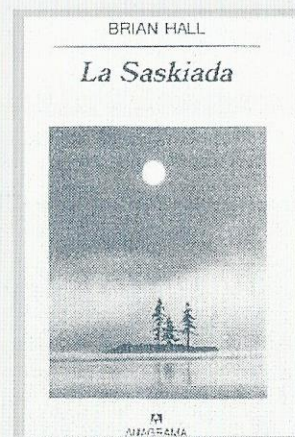
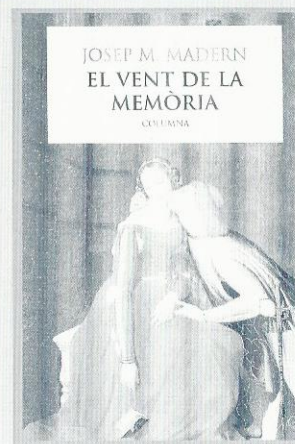
El vent de la memòria Autor: Josep M. Madern
Editorial: Columna Pàgines: 177 Preu: 2000 ptes.

Sota un títol tan eteri com és *El vent de la memòria*, Josep M. Madern, conegut escriptor de casa nostra, ha encetat aquest darrer treball. Fugint de la línia narrativa pròpiament dita, ens descobreix un projecte innovador, gens convencional: un conjunt de proses que giren al voltant de frases o fragments d'un poema que han estat recordats inesperadament. A partir d'això, Madern profunditza i indaga la naturalesa del record i aconsegueix fer més d'una hàbil reflexió.

Alternen, en les seves pàgines, meditacions sobre temes diversos: la felicitat, la imaginació, l'holocaust, la vida i la mort, l'amor, la veritat,... que estampen en l'ànima del lector quelcom inesborrable. Segons el meu parer, "un brollador de sàvia eloquència que es nodreix dels vestigis de la memòria".

Novel·la: ***La Saskiada*** Autor: Brian Hall Traducció al castellà: Javier Calzada
Editorial Anagrama Pàgines: 457 Preu: 2.900 ptes.

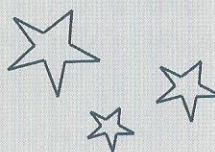
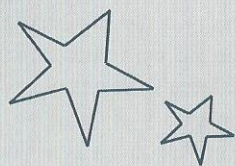
Una adolescent fantasiosa, agosarada i compromesa amb la ideologia hippy és la principal protagonista d'aquesta novel·la de Brian Hall, *La Saskiada*. Aquesta ens remet al viatge iniciàtic de la noia que, juntament amb el seu pare ecologista, emprèn per la Lapònia i que no estarà exempt de grans dosis d'introspecció, ironia i, òbviament, d'aventura. El text en si, però, és quelcom més que la narració d'una anodina expedició: constitueix, sobretot, una reflexió. Es tracta d'una novel·la que revisa i qüestiona les utopies i ideologies del nostre temps, des del moviment hippy dels 60 fins a l'ecologisme bel·ligerant d'avui. Essencialment, un llibre en el qual la lectura es fa real gràcies al magnetisme de B. Hall i on la realitat, malgrat el seu escenari, sembla talment un somni.

XI Concurs de grups de teatre

Ciutat de Tàrraga

Les cinc estrelles

Aula de Teatre Juvenil del Comú d'Andorra

El burgès gentilhome

Dissabte 20 de març de 1999

SINOPSI: Molière és l'autor d'aquesta farsa que ridiculitza els desitjos de vanitat que tenia un ric burgès al segle XVII per equiparar-se amb la noblesa i tenir bons contactes amb la Cort Reial.

INTERPRETACIÓ: regular. Una dicció més pausada i treballada hauria millorat la posada en escena de l'obra.

ESCENOGRAFIA: presentació excessivament senzilla de la casa del burgès protagonista on es desenvolupava l'acció, encara que passable per un taller juvenil de teatre.

A DESTACAR: el vestuari d'època versallesca i el treball de l'espai escènic amb coreografies van ser els elements més destacables de la representació.

Elenc Dramàtic de Sant Vicenç dels Horts

Dakota

Dissabte 27 de març de 1999

SINOPSI: comèdia basada en el caràcter obsessiu del protagonista, Hipòlit, quan s'adona que els seus somnis són premonitors del que ha de passar.

INTERPRETACIÓ: impecable per una companyia de teatre amateur. Cadascun dels quatre actors va interpretar els seus diferents rols de forma magistral.

ESCENOGRAFIA: espai escènic delimitat amb plafons blau turquesa. Encertada va ser la utilització de jocs de llums per situar l'espectador en cada escena, especialment per marcar els monòlegs del protagonista.

A DESTACAR: l'Elenc Dramàtic de Sant Vicenç dels Horts va presentar un producte teatral innovador, seggerent pel públic, i molt ben treballat tant des del punt de vista artístic com tècnic, que els pot valdre una bona col·lecció de trofeus la nit d'entrega dels premis del Concurs.

Grup teatral de Capellades

Els arbres moren drets

Dissabte 17 d'Abril 1999

SINOPSI: una institució que consola infeliços organitza una farsa per alegrar a una àvia. Consisteix a fer que el seu nét torni del Canadà al cap de 20 anys.

INTERPRETACIÓ: acceptable tot i algun lapsus en els diàlegs entre personatges. Van destacar especialment la protagonista Isabel –Mercè Guarro– i l'Àvia –Leonor Font.

ESCENOGRAFIA: presentació molt acurada d'una oficina al primer acte i d'un menjador al segon i tercer actes.

A DESTACAR: s'observaren brillants interpretacions de personatges que sols aparegueren en breus instants al principi de l'obra, especialment el caçador (Jaume Bernadet) i l'il·lusionista (Tom Agelich).

Companyia Enric Borràs de Sant Feliu de Llobregat

La festa del blat

Dissabte 19 d'abril de 1999

SINOPSI: clàssic drama del teatre d'Àngel Guimerà on s'escenifica una història d'amor platònic entre una pubilla d'una masia acomodada i un jove anarquista defensor de la igualtat de classes.

INTERPRETACIÓ: bastant digna, especialment destacable va ser la treballada interpretació dels dos protagonistes, la pubilla Oriola i l'anarquista Jaume.

ESCENOGRAFIA: purament de situació a l'entorn d'una masia, sense elements que embel·lisin l'escena, encara que el decorat va canviar en cadascun dels tres actes.

A DESTACAR: el bon treball fet per la direcció artística, compartida per Montse Fàbregas i Montse Bonet, va aconseguir presentar força acuradament aquesta peça del teatre clàssic català.

CRIATURES, DE T DE TEATRE

La companyia T de Teatre va presentar *Criatures*, un conjunt de textos que tenen un fil conductor: mostrar el cantó ridícul i incoherent de les relacions personals als nivells personal, familiar i social. Les quatre actrius van saber donar el punt d'humor escaient amb una exageració caricaturesca quasi sempre, però també hi van subministrar la dosi correcta de poesia, de seriositat i fins i tot de rebel·lia en alguns moments, com en la Carta atòpica, en Vull ser gran i en la Carta final. És la sal que fa més gustós el menjar.

Quinze escenes seguides, basades en la paraula, són un repte per mantenir l'atenció del públic. Les actrius, amb la seva gràcia i amb un senzill utilatge i amb una variada il·luminació, van aconseguir l'objectiu. Cert és que sempre hi ha algú que té son i fa una clapadeta, però també ho és que el públic va mostrar la seva satisfacció amb grans aplaudiments en finalitzar la representació.

En sortir algú comentava que reconeixia el caràcter dels fills en alguns trets de l'obra. Aquest és, potser, l'aspecte més interessant: *Criatures* és un mirall de l'ésser humà deformat amb ironia, que ens invita a veure la nostra realitat del dia a dia i, de pas, a corregir algunes tendències o actituds no massa correctes.

Felicitem la Regidoria de Cultura per aquest cicle i la convidem a seguir en aquesta línia.

Miquel Millà

Celebración de Thomas Vinterberg

A favor:

Celebración, pel·lícula del danès Thomas Vinterberg, va ser subtitulada a França "Fête de famille", i això és el que ara em ve al cap, tot pensant en aquest famós manifest cinematogràfic anomenat "Dogma 95" i impulsat, principalment, pels directors Lars Von Trier i Thomas Vinterberg: una festa de família.

Aquest decàleg és una sort de declaració de principis rumiada i abocada per uns cineastes cansats de la "superficialitat i l'asèpsia del cinema contemporani". Aquests principis de realització són: 1- el rodatge ha de tenir lloc en decorats naturals, tant interiors com exteriors; 2- el so no podrà ser mai produït separatament de les imatges i viceversa; 3- la càmera anirà sempre damunt l'esquena; 4- la pel·lícula es rodarà sempre en color; 5- efectes especials i filtres són inacceptables; 6- el film no ha tenir cap acció superficial; 7- les alienacions (saltos en el temps i l'espai) són també prohibides; 8- els films de gènere són inacceptables; 9- el format del film ha de ser 35mm estàndard; 10- el nom del realitzador no pot aparèixer als crèdits.

Celebración és, potser, una de les pel·lícules dogmàtiques que menys podia representar aquest decàleg: és un film de gènere (drama); el director està acreditat; algunes escenes van rodar-se amb càmera fixa (i així ho ha dit el mateix director); segurament ha usat algun filtre de llum... però això no la desqualifica, ans el contrari. *Celebración* és una excel·lent mostra de la imaginació, l'astúcia d'uns cineastes amb ganes de moure un cinema fresc, innovador i ple de realitat, enfrontats a l'anquilosada, rígida màquinària cinematogràfica que, regularment, ens nodreix amb aberrants engendres carents de qualsevol esperit cinematogràfic anomenats *Armageddon*, *Payback*, *Godzilla* i altres innombrables esperpents. Per tot això, benvinguts a la festa de família del *Dogma 95*.

Joan B. Solé

En contra:

Ara resulta que després de cent anys d'evolució tècnica (del pla fix a la panoràmica i travelling, la introducció de les escenes paral·leles i flashbacks) i evolució tecnològica (del mut al sonor, del blanc i negre al color, la introducció de l'Scope, la perfecció en els efectes especials, decorats i il·luminació), l'art cinematogràfic ha de tornar al primitivisme més embrionari i hem de fer cinema com si fóssim uns aprenents als quals acaben de regalar una càmera domèstica. Cent anys d'evolució fets miques. Aquests són els pensaments que em van venir al cap quan vaig llegir les normes de l'anomenat "Dogma 95", i que se'm van reafirmar després de veure *Celebración*. Em sembla perfecte que, puntualment, alguns

realitzadors utilitzin alguns recursos expressius considerats "no gaire ortodoxos" (la càmera a l'espatlla dels *Maridos y mujeres* de Woody Allen, per exemple), però em desagrada profundament que surtin uns quants il·luminats preconitzant l'eliminació total de les tècniques "artificials" en la creació cinematogràfica (coi, senyors, no oblidin que estem parlant de cinema, o sigui, recreació —subratllo recreació— de la realitat), i més m'irrita que un d'aquests directors sigui Lars Von Trier, un excel·lent creador visual i artífex de les magnífiques *Europa* i *Rompiendo las olas* (per cert, ambdues pel·lícules situades a les antípodes del "Dogma 95").

I per acabar-ho d'arrodonir, aquesta *Celebración* planteja una tensa situació familiar de la manera més histriònica i apallassada possible. Tant predicar un cinema realista i l'amic Vinterberg retrata una família que sembla sortida del manicomí d'*El milagro de P. Tinto*. No estaria de més que algú recomanés al senyor Vinterberg i als fans de la seva pel·lícula que fessin una ullada a l'esplèndida *Secretos y mentiras* de Mike Leigh. Allà també es retraten misèries familiars, però d'una forma molt més humana i tristament real, i el que és més important, d'una forma més creïble.

Francesc Gasull

CINE CLUB LA LLOCA. Programació de maig 1999

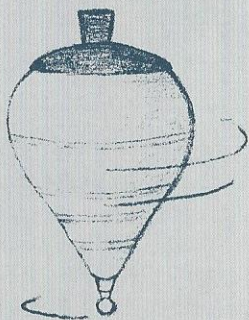
- **Happiness** de Todd Solonz. Dia 7. Pel·lícula iconoclasta que barreja sense timidesa la comèdia i l'horror.
- **Los idiotas** de Lars Von Trier. Dia 21. Nou film del mateix director de *Rompiendo las olas* i *Europa*.

Cinemes Majèstic de Tàrraga, a 2/4 d'11 de la nit

JOCS TRADICIONALS

Francesca Bardaji

LA BALDUFA

És un estri de joc fet de fusta que porta a la base una punta metàl·lica.

Els grecs ja jugaven amb un estri molt semblant, relacionant-la amb jocs de sort. En l'antiguitat es pintava de color vermell i també d'altres colors emprant flors de safrà o flors de lliri blau.

El joc consisteix a fer-la ballar, per la qual cosa es cargola un cordó al seu redós, ben apretat, la punta del qual se subjecta als dits per tal que en tirar la baldufa a terra es pugui estrebar el fil que en descargolar-se dona a la baldufa l'impuls per girar.

Els nens feien competicions de qui sabia fer-la ballar més estona o de qui la llançava més lluny per fer-la ballar.

El més típic era el joc de Flendi de Baldufa: consistia a marcar al terra una circumferència (flendi), més o menys grossa. Un cop el flendi marcat, els jugadors amb les seves baldufes a punt, les llançaven a fer-les ballar a dins; això s'havia de fer amb prou traça perquè un cop aquesta s'aturés quedés fora del flendi, ja que si quedava dins, el seu propietari ja no la podia tocar fins que els altres jugadors, donant-li cops amb les seves, la feien sortir.

Hi havia qui sabia arreplegar la baldufa del terra, mentre ballava, aconseguint que continués ballant damunt de la mà.

les tertúlies del centre cultural

DIA: 8-4-99

EL TEMA: **HA ASSOLIT LA DONA LA PLENA IGUALTAT?**

CONVIDATS: Una tertúlia original i engrescadora, en la qual les invitades eren totes dones: ANNA GONZÁLEZ, mestra i estudiant; ELISABET MARTÍNEZ directora del IES. Alfons Costafreda; MONTSERRAT ROCA, presidenta Dones Arrel; ROSER TORRUELLA, empresària; JOSEFINA TRAVESSET, empresària; GUMER UDI, advocada i moderadora, ANNA CASTELLÀ, publicista.

L'assistència fou de vint-i-cinc dones i cinc homes, cosa que resultà molt desnivellada, però la reduïda representació masculina va aguantar el tipus.

Frases que es digueren: La dona madura abans, i aquest avantatge el manté tota la vida. I viu una mitjana de set anys més que l'home.

Les dones sempre han de passar un examen suplementari per

situar-se en la vida. Les que treballen fora de casa, encara han de carregar amb gran part de la feina a la llar, així com la responsabilitat dels fills, cosa que els provoca un estrès important en alguns casos.

Els separats no divorciats, continuant sent marit i muller a efectes legals.

L'estatus social no influeix en els maltractaments. Aquests, en alguns casos, es produeixen perquè l'home no accepta el nou paper de la dona.

Al Congrés del El Cairo es demanà que en el PIB dels països, s'incloués el treball de la dona a casa, la qual cosa canviaria el planteig de l'economia global.

A Espanya, la judicatura l'estan copant les dones.

El dret civil català és molt avançat i més equitatiu per a la dona.

El sentit de la maternitat és molt més fort que el de la paternitat. Quan la parella té un fill, la festa reglamentària la pot fer tant l'home com la dona.

ELS HOMES S'ATREVIREN A DIR:

En igualtat de condicions, avui les dones compten amb l'avantatge suplementari del que és conegut com «armas de mujer». En cas de separació, els jutges acostumen a afavorir la dona, i hi ha hagut casos en què l'home s'ha quedat sense pis, sense fills i sense els amics comuns; això junt amb la major dificultat que té per sobreviure sol, pot produir seriosos traumes.

RESUMINT:

S'ha avançat molt en relació a temps passats cap a la igualtat de la dona, però encara s'ha de recórrer un bon tros de camí. Per altra banda, algunes diferències és bo que hi siguin sempre, i com diuen els francesos: «Vive la différence!»

COMISSIÓ DE SUPORT AL CANAL SEGARRA-GARRIGUES

Juntament amb el president del Canal Segarra-Garrigues, Sr. Carles Benet, el passat dia 13 d'abril, els membres de la citada comissió Antoni Prats i Pep Vall, visitaren els directors dels diaris provincials, SEGRE, Sr. Joan Cal i LA MAÑANA, Jordi Pérez, per presentar-los la campanya informativa que aquesta comissió endegarà, per explicar la situació actual dels tràmits per començar el canal, i mostrar la irrenunciable voluntat dels habitants d'aquesta zona perquè es faci, i aviat.

Ambdós directors ens van oferir ple suport i disponibilitat col·laboradora, ja que estan convençuts que es tracta d'una reivindicació justa.

el centre cultural: excursions

BARCELONA:

PARC GÜELL, SAGRADA FAMÍLIA, TÍVOLI, AMADEUS

Com a excursió dominical era molt completa i potser per això va tenir una bona acollida; per a unes vuitanta persones vàrem llogar dos autocars. El temps estava dubtós però en arribar al Parc Güell sortí el sol: esmorzàrem en un minibar situat en una espècie de cova; servien bé, però un xic car, com sol passar en aquests llocs.

El Parc està molt arreglat i va ploure força als assistents, que es barrejaren amb el gran nombre de turistes que el visiten habitualment, especialment japonesos.

Semblant ambient trobàrem en el temple de la Sagrada Família, després que els nostres 80 avancessin la llarga cua que hi havia per entrar, pel fet d'anar en grup, i més barat. Els turistes estrangers eren molt amables com ho va demostrar un que va ajeure's a terra per millor fer una fotografia a unes companyes de viatge, just la que reproduïm.

La impressionant obra ens va colpir i ens amaràrem de l'art de Gaudí recorrent les diferents parts, la vella i la nova, el

museu i les maquetes, el lloc on treballa l'arquitecte que construeix la part nova i fins i tot alguns pujaren en l'ascensor, cosa que no féu la majoria, pel molt temps que calia esperar.

Al voltant de les dues deixàrem la colla en llibertat, perquè poguessin dinar segons les seves preferències, i passejar pel centre de Barcelona, que sempre es posa bé, ja que habitualment hi anem per feina.

A partir de les sis, anàrem arribant al Tívoli, on feia goig veure tant públic de Tàrraga; ocupàrem les primeres files i a dos quarts de set començà l'obra AMADEUS.

A pesar del recel que teníem per haver vist la pel·lícula homònima, va agradar pràcticament a tothom, ja que l'adaptació era original, les peces musicals molt ben escollides i els actors brodaven llurs papers. I

no cal dir que la bellesa del teatre arrodonia l'ambient.

I al punt de les nou sortíem del local, i ¡oh, que bé! just davant del Tívoli esperaven els dos autobusos per dur-nos a casa, on arribàrem al voltant de les onze. Un dia ben aprofitat.

EXCURSIÓ AL VILET I ROCAFORT

El 21 de març anàrem a Rocafort de Vallbona, on ens esperava el bon amic Antoni Govern, pagès i ramader que sap compaginar el treball i la vida al camp amb el contacte amb la vida social i cultural urbana, cosa que ens permet veure'l sovint per la nostra ciutat.

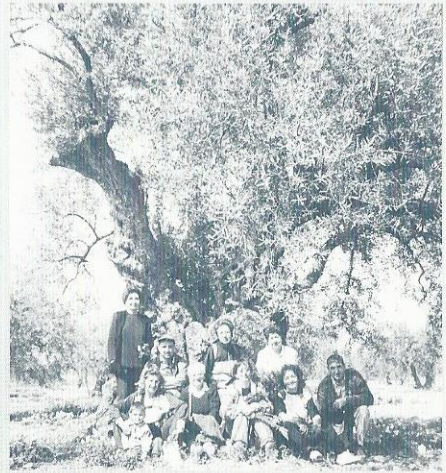
De seguida visitàrem Rocafort, que té com molts pobles ara les cases i els carrers ben arreglats, més que en cap època anterior; i produeix una agradable sensació de festa i netedat visitar-los en diumenge, il·luminats pel brillant sol matinenc. Ens explicà històries, anècdotes i llegendes que ens situaven psicològicament per comprendre l'evolució del poble. Les cases de bona pedra, i algunes fonamentades damunt d'algun dau d'aquesta, després d'un bon esmorzar, regat amb bon vi de Rocafort, agafàrem camí al Vilet, que s'anava elevant pel marge esquerre, com si es desviés del seu curs natural; en Govern ho atribueix a l'acció dels romans, que en aquell lloc sembla que hi tenien unes termes. Recorreguérem el Vilet, saludant a un targarí allí afincat, veiérem la petita i bonica església i admiràrem un bonic edifici amb algun toc modernista i voltat d'un petit parc.

el centre cultural: excursions

Traspasant el riu i la carretera que porta a Sant Martí de Maldà anàrem a un lloc que no estava previst, però que per la novetat que suposa en les nostres terres ens animà a ampliar la caminada. És una granja d'estruços que els encarregats ens mostraren i vàrem comprovar el comportament curiós d'aquells animals, i ens vam sentir com si haguéssim anat a l'Àfrica.

Finalment fórem guiats pel nostre acompanyant a veure la que sembla ser l'olivera més antiga de la zona; se li calculen un miler d'anys i està molt ben conservada; més tard poguérem saludar i felicitar el propietari, que n'està lògicament orgullós.

Tot tornant al poble encara vam poder veure dues granges de porcs, una de 2.700 i una altra de 3.000 animals; ens van dir que a Sant Martí n'hi ha uns 50.000.

CURSET DE CUINA BÀSICA

Realitzat per la mestra cuinera Dolors Martí, el Centre Cultural va organitzar un curset de cuina bàsica, que tingué lloc els quatre primers dilluns de març.

S'hi apuntaren quinze persones, amb majoria d'homes, si bé a la fi n'hi assistiren tretze.

Les sessions, de dues hores, foren altament instructives i de cada plat se'ns donà un full amb les instruccions. Ens sorprengueren els macarrons amb bacallà, la sípia amb mandonguilles i el paté calent de rossinyols, i ens agradà aprendre els tradicionals bacallà amb samfaina i conill amb carxofes. Com que en acabar cada dia ens menjàvem el producte de la lliçó, tornàvem a casa molt xirois i es pot dir que el curset ens va deixar un bon gust de boca, de tal manera que no descartem fer-ne un segon.

agenda

MERCAT D'ANTIGUITATS I DE LES ARTS.

Cada 3r dissabte de mes al carrer del Carme.

MERCAT DE SEGELLS, MONEDES I COL·LECCIONISME

Cada 1r diumenge de mes al vestíbul del Teatre Ateneu.

EXCURSIONISME:

1 i 2 maig de 1999

Visita **AL MUSEU GUGENHEIN**

El recorregut serà via Pamplona, amb visita a San Sebastian, i dormir a Bilbao.

EXCURSIÓ A LA SEGARRA

23 de maig de 1999.

FESTA DELS TARGARINS FORA VILA

16 maig de 1999.

REUNIÓ AGRUPACIÓ ASTRONÒMICA

19 de maig de 1999

Sala d'actes del Centre de Cultura, a les 9 del vespre.

ASSEMBLEA GENERAL DEL CENTRE CULTURAL

28 de maig de 1999.

